

Akustisk strålning från vindkraftverk en hälsofara.

Sverige står inför en omfattande utbyggnad av vindkraften, men hur bråttom är det? Bör kritik tas på allvar ”medan tid är” eller gäller det att bygga ut ”medan tid är”, innan politikens vindar vänder. Detta kunde läsas i en inbjudan till ett forskningssymposium om vindkraftsbuller anordnat av Ljudmiljöcentrum vid Lunds universitet. Symposiet gick av stapeln den 25 mars och var mycket välbesökt.

Under symposiet framkom att boendes oro för buller från vindkraftverk är befogad och det värsta var att inte bli trodd, när man klagade på störningar från närliggande vindkraftverk. Forskning vid Karolinska Institutet visade att bullret från vindkraft är underskattat. Ljud från vindkraftverk stör mer än buller från både vägar och flyg vid motsvarande ljudstyrka. Var tredje person uppger att de blir störda eller mycket störda även om bullret inte får överskrida 40 dBA intill bostaden. Sömnproblem har rapporterats i större omfattning. Stabilare atmosfärförhållande kväll och natt leder också till ökade bullernivåer samtidigt som bakgrundsljudet sjunker.

Forskning från Aalborgs universitet i Danmark visade att det lågfrekventa ljudet (0-200 Hz) är mer påtagligt från större verk över 2,3 MW och sprids en betydligt längre sträcka. Gräns 35 dBA vid 800-2000 m jämfört 400 m från små verk. Vid symposiet belystes upplevda hälsoeffekter av lågfrekvent buller från stora vindkraftverk men där det saknas vetenskapliga studier i Sverige.

Om man lämnar symposiet och beaktar hälsoeffekter av den akustiska strålningen från stora vindkraftverk, så förstår man den oro som sprider sig bland blivande grannar till vindkraftverk. Störd nattsömn, huvudvärk, yrsel, koncentrationssvårigheter, högt blodtryck, hjärtkärlsjukdom har rapporterats som ett Wind turbine syndrome i USA och har lett till krav om skyddsavstånd på minst 2 km. Australien har redan anammat hälsoeffekter från stora vindkraftverk och har ett skyddsavstånd på 2 km och i Frankrike 1,5 km. I Tyskland har man ett gränsvärde på 35 dBA.

The Wind turbine syndrome är liktydigt med det Metabola syndromet, där vi vid Sahlgrenska Universitetssjukhuset har visat hur stress kan orsaka högt blodtryck, diabetes och hjärtkärlsjukdom. Stressfaktorer såsom störd sömn ger en ökad insöndring av stresshormoner cortisol och adrenalin. Det var först på 50-talet man kunde visa att rökning orsakar lungcancer och först ett 20-tal år senare även hjärtkärlsjukdom. Även asbest som orsak till cancer var en sen upptäckt.

På samma sätt måste den akustiska strålningen och inte minst effekter av det lågfrekventa ljudet från vindkraftverk utredas. I nuläget måste grannar till blivande vindkraftverk ha som krav att verken inte kommer närmare deras bostad än 2 km. Alternativet är ett stopp i fortsatt utbyggnad tills vi vet resultatet från vetenskapliga studier. Någon kunskap finns ännu inte os tillstånds-/tillsynsmyndigheter.

Göran Holm

Professor/Överläkare
Sahlgrenska Universitetssjukhuset